

*Мелешенко А. І.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри теорії та практики перекладу**Національного університету «Запорізька політехніка»*

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТАФОР ПРИ УТВОРЕННІ ТЕРМІНІВ ФРАНЦУЗЬКОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СТИЛЮ

Анотація. У статті розглядаються терміни французького науково-технічного стилю. Термін – це є слово або словосполучення, що являється назвою предмета або явища і відноситься до спеціальної галузі науки або техніки. Французьке термінотворення аналізується на основі вторинної номінації слів та метафоричного переносу загальноновживаної лексики з елементами метонімії, яка базується на концептах, що виникли як відображення екстралінгвістичних явищ навколишнього середовища. У термінології, через метафору проявляється зв'язок мови з духовною і матеріальною культурою народів, з поняттями, на основі яких утворюються в майбутньому терміни науково-технічного тексту. Робиться висновок про те, що науковий стиль французької мови на відміну від української, менш чітко відокремлюється від загальноновживаної мови. Він має такі специфічні риси як об'єктивність, абстрактність, логічність, узагальненість, точність, стислість. Однією з важливіших вимог, які ставляться до термінів у науковому стилі – це їх однозначність. Відступ від однозначності проявляється в полісемії термінів, у наявності у них омонімів та синонімів. Контекст відіграє важливу роль, тому що зміст терміну розкривається тільки через його реальне функціонування у науково-технічному тексті (наприклад, термін *enceinte* це камера, з якимось наповнювачем). Він виступає фільтром, який залишає тільки значення слова придатного для будування розуміння, відкидаючи невідповідні. Важливим аспектом метафоричних термінів у дослідженні є їх поділ на класи. Було виокремлено чотири типи класів метафор: клас повних метафор (*fourtire, chambre, cage*) антропоморфних, зооморфних, клас метафор, пов'язаних з поняттями їжі. Антропоморфні метафори позначають технічні прилади, деталі на основі зовнішньої схожості з частинами людського тіла, а саме на основі метонімічної метафори: *pied à coulisse, bouche d'accès, doigt de division, bras de levier, tête de vilebrequin, robinet de tête*. Окрім класу антропоморфних метафор зустрічаються також й зооморфні метонімічні метафори, які мають ознаки хвоста, вуха, язика тварин – *écrou à oreilles, glissières à queue d'hironde, langue-de-carpette*. Четвертий клас метафоричних термінів, пов'язаний з поняттями їжі – *ressort à boudin*, є менш розповсюдженим у французькому науково-технічному дискурсі. Окрім того, французькі метафоричні терміни мають такі характерні риси, як асоціативність, полісемію, стислість, метонімічність, генералізацію, специфікацію, опосередкованість, функціональність.

Ключові слова: науково-технічний стиль, термін, концепт, картина світу, метафора, метонімія, вторинна номінація, термінотворення, антропоморфні метафори, зооморфні метонімічні метафори, класи, повна метафора, контекст.

Постановка проблеми. У перекладацькій діяльності, зокрема у галузі науково-технічного дискурсу, виникає потреба

систематизації термінів, які відносяться до різних галузей науки та техніки. Знання термінології певної галузі забезпечує правильне розуміння наукової інформації тому, що терміни виступають показниками наукової мови, асоціюючись з фаховим текстом, дискурсом. Незважаючи на дослідження в галузі термінологічних систем, окремі види термінів все ще недостатньо вивчені лексикологами. Це також стосується термінів науково-технічного дискурсу, які складаються з безлічі окремих галузевих мікротерміносистем. Надзвичайно активне термінопродукування через метафоризацію та метонімію є характерною особливістю науково-технічного стилю.

Фахівці, працюючи у різних галузях виробництва, постійно вживають терміни, які стають невід'ємною частиною їх повсякденної спілкування і через це входять до складу спеціалізованих понять вчених, інженерів та науковців, утворюючи своєрідну «термінологічну» картину світу. Термінологія являє собою найбільш динамічну і рухому лексичну систему мови, тому що різні галузі науки та техніки у наш час, розвиваючись, постійно потребують чи то створення нових термінів чи то переосмислення вже сталих, або запозичують слова загальноновживаної лексики.

Саме метафоричний перенос загальноновживаної лексики з елементами метонімії чи синекдохи лежить в основі багатьох термінів науково-технічного стилю, яка базується на концептах, що виникли як відображення екстралінгвістичних явищ навколишнього середовища. Метонімічна метафора, яка ґрунтується на вторинній номінації понять та картині світу під час утворення терміну, є недооціненою і найменш дослідженою у сучасному французькому науково-технічному стилі, тому й постійно привертає увагу вчених-лінгвістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику французької науково-технічної термінології, структурно-семантичним особливостям французьких науково-технічних термінів присвячено багато робіт як у французькому мовознавстві Ж. Віньє, А. Мартен, Д. Гуадек так і іноземному В. Кречкова, В.Г. Кузнецов, І.Т. Собаршов, А.В. Коржавін, Д.С. Лотте, а також у вітчизняному А.Я. Коваленко, В.І. Карабан, С.В. Левковець, В.В. Михайленко, Е.Ф. Скороходько, І.Т. Колеснік та інші. Однак французькі науково-технічні терміни, створені на основі метафори та вторинної номінації, а також метонімії, з нашої точки зору, розглядалися недостатньо. Бракує праць, присвячених класам метафоричних французьких науково-технічних термінів, їх перекладу українською мовою, так само як і фахових науково-технічних французько-українських словників, не проводився порівняльний аналіз французьких та українських термінів, утворених за допомогою метафор, метонімії, синекдохи.

Постановка завдання. Мета статті. Метою дослідження є виявлення типів та класів метафор найбільш продуктивних при утворенні термінів французького науково-технічного дискурсу; дослідження того як переклад термінів на українську мову впливає на їх вмотивованість при порівнянні двох мов. Яким чином саме в спеціальній термінології через метафору найбільш наочно виявляється зв'язок розвитку мови з історією матеріальної і духовної культури народу, з поняттями, на основі яких утворюються в майбутньому терміни науково-технічного тексту. Які характерні риси мають класи метафор, що належать до науково-технічного стилю французької мови. Чому метонімія та синекдоха опосередковано все ж таки впливають на термінологічну полісемію всередині однієї терміносистеми. Як відбувається семантичний розвиток багатозначного слова загальнолітературної мови і як воно набуває термінологічного значення. Яким чином контекст впливає на вибір термінів французького науково-технічного тексту.

Виклад основного матеріалу. Науково-технічний стиль будь-якої національної мови має такі специфічні риси як об'єктивність, узагальненість, логічність, абстрактність, точність, стислість, а також документальність й комунікативно-пізнавальну спрямованість.

З історичними умовами формування науково-технічного стилю французької мови пов'язаний той факт, що він, на відміну від української, менш чітко відокремлюється від загальноповсякденної мови. На цю тенденцію французької мови вказував В.Г. Гак [1, с. 240-241]. Вона полягає саме у використанні метафор та інших переносів для розширення номінативних засобів мови, "анімізм" у побудові речення захоплює також й науково-професійне мовлення. У зв'язку з цим науковий стиль французької мови на відміну від української має більше точок стикування зі стилем художньої літератури.

Із-за відсутності троп, засобів експресивного синтаксису, емоційно-експресивної лексики, суб'єктивності в наукових текстах впливає його логічна природа та зв'язок з аргументацією, доказовою базою, гіпотезами, дефініціями.

Термін – це є слово або словосполучення, що являється назвою предмета або явища і відноситься до спеціальної галузі науки або техніки. Не зважаючи на те, що кожна наука має свою термінологію ряд термінів являються спільним для кількох галузей техніки чи науки. Наприклад, терміни, які широко використовуються у фізиці та машинобудуванні: *structure*, *atome*, *classification*, *substance*, *resistance* (опір металу та електричний опір, гальмування), *colonne* (стовп, колона, стійка, підпорка), *volant* (маховик, махове колесо, кермо управління автомобілем) або ж термін *ignon*, що має такі значення як «зубчасте колесо, черв'як, шестерня».

Дуже велику роль відіграє між термінологічна полісемія, яка полягає у тому, що термін однієї термінології позичається іншою термінологічною системою. Це відбувається у період розвитку нової галузі науки або техніки. Таким прикладом між термінологічної полісемії є атрибутивне словосполучення *débit de fluide* (витрати рідини), *débit de gaz*, яке досить активно використовується у хімії та хімічній промисловості, хоча раніше воно вживалось тільки у бухгалтерському обліку та аудиті, тому, що походить від італійського терміну (дебіт – кредит).

Термінологія виникає на ґрунті конкретної національної мови, а її носіями є народ, який дає номінацію концептам. У свою чергу концепти або поняття співвідносяться з рефе-

рентами або денотатами, тобто з окремим об'єктом або класом об'єктів навколишнього середовища. Концепти віддзеркалюють судження, які належать внутрішнім характеристикам об'єкта і залежать вони також у великій мірі від нації, яка дає номінацію концепту. Про різне сприйняття картини світу та інших екстралінгвістичних явищ різними народами, про «дух» народу, його індивідуальний засіб вираження ним у мові думок і почуттів, його культуру, які впливають на розвиток мови та формування концептів, згадував колись у своїх трудах ще В. Гумбольдт [2]. Наприклад, такий концепт як *lunettes* свідчить про різне сприйняття картини світу у французькій та українській мовах. У французькій мові цей концепт означає дослівно «маленькі луни». Суфікс *-ette* має зменшувальний характер, наприклад *maison* – *maisonette* (невеликий будиночок). По аналогії з морфемою *-ette* утворюється й концепт «*lunettes*». В українській мові «окуляри» утворюються від концепту «око» і він має більш вмотивований характер, тому що окуляри слугують для покращення зору, тоді як «маленькі луни» вказують асоціативно саме на подібність форми речі - у вигляді «луни», а в українській мові на призначення речі – покращення зору.

Терміни ґрунтуються на концептах, які обслуговують закономірності і особливості розвитку різних наук, а також зв'язок розвитку мови з духовною і матеріальною культурою народів. За їх допомогою відбувається передача науково-технічної інформації, диференціація понять і категорій.

Одним з поширених шляхів семантичного розвитку терміна є використання загальноповсякденних слів спираючись на їх функції, перенесення ознаки подібності для позначення явищ, притаманих даній області. Полісемічність терміну свідчить про його здатність пристосування до будь-якої системи, галузі, області [3, с. 276]. Семантичний перенос значення слова внаслідок вторинного використання найменування для номінації понять у науково-технічному тексті, веде до утворення метафори. Метафора за своєю природою – не мовне, а концептуальне явище [4, с. 355]. Таким чином, метафора є одним з основних засобів пізнання об'єктів дійсності, їх найменування, створення художніх образів та утворення нових значень, що виконує номінативну, когнітивну, художню та смислоутворюючі функції [5, с. 15]. Метафора ґрунтується на концептуальних і семантичних знаннях людини про навколишній світ, а також на категоріальних і соціальних знаннях. Таким чином, метафора як вторинна номінація при утворенні терміна будь-якої галузі є типовим, продуктивним, розповсюдженим і навіть необхідним явищем. У наступному прикладі *sage d'écureuil moteur* – «двигун біляча клітка (колесо)», більш зрозумілою формою терміну в електротехніці є «двигун з короткозамкненим ротором, асинхронний двигун у 8 кіловат». На перший погляд, цей термін не викликає асоціацій з електротехнічними явищами або обладнанням. Проте, у даному випадку конструктивні особливості короткозамкненого ротору викликають асоціацію подібності з білячим колесом (у французькому варіанті це поняття перекладається дослівно як «біляча клітка», проте ця «клітка» асоціативно має саме форму колеса у французькій мові, тоді як в українській мові ми зразу ж маємо концепт «біляче колесо»), тому що електричний струм бігає по колу, тобто по короткозамкнутому ротору як білка у колесі. Цей електротехнічний термін має всі ознаки зооморфної метафори.

Традиційно змістові внутрішньо словесні зв'язки в семантичній структурі полісемантичного слова описують у термінах

метафори, яку доповнює метонімія як ще один тип семантичних змін. Наприклад: *domino* – саме «клемник», а не «доміно» як вид гри, тобто «електричний апарат, призначений для з'єднання кабелів. Активне використання метафори у сфері когнітивної лінгвістики підтверджує те, що людська концептуалізація має, переважно, метафоричний характер, тобто осмислення людиною об'єктів ґрунтується на переосмисленні базових понять людського досвіду [3, с. 145]. Отже, когнітивна метафора терміна утворюється у нашій підсвідомості тоді, коли відбувається переосмислення первинного значення семантики слова. Терміносистема в будь-якій з науково-технічних галузей, прагне спростити розуміння природних явищ людиною. А метонімія, хоч і зустрічається у текстах такого типу, несе додатковий, уточнюючий характер терміну як частина цілого. А. Я. Коваленко [6, с. 89] звертає увагу на те, що усі терміни об'єднуються в термінологічні системи, які виражають поняття однієї галузі знань.

Як про це вже було згадано вище, в основі утворення багатьох французьких термінів лежить метафоричне перенесення класу повних метафор, коли відбувається повний, симетричний, тотожний переніс значення слова при вторинній номінації, наприклад :

Foxture (літ. хутро) – прокладка, переміжка; gorge (літ. горло) – паз, жолоб, виточок

Велику кількість термінів, тобто їх клас, представляє собою антропоморфні [1, с. 241], чи антропологічні метафори - позначання технічних приладів, деталей на основі зовнішньої схожості з частинами людського тіла (голова, рука, рот, палець, щока, шия, тощо) або частинами його одягу - *chapeau tournant* (закрутка, обертова шляпка), тобто не тільки на основі чисто метафори, а на основі саме метонімічної метафори. Про це свідчать наступні приклади з галузей машинобудування, хімії, автомобілебудування та інших галузей виробництва:

Langue – плоский наконечник водопровідної труби

Robinet de tête – головний кран

Vis-mère – ходовий гвинт

Pied à coulisse – штангенциркуль

Bouche d'accès – смотровий отвір

Doigt de division – штифт-фіксатор розподільної головки

Boudineuse à tête plate – шприц-машина з плоскою головкою

Bras de levier – плече важеля

Tête d'aube – головка лопатки

Joue de vilebrequin – щока колінчатого валу

Soupapes automatiques d'échappement: appareils destinés à limiter la pression dans une enceinte, en évacuant l'excès de fluide dans une autre enceinte à pression sensiblement constante .

Déverseurs: appareils destinés à limiter automatiquement la pression dans une enceinte en déversant l'excès de fluide dans une autre enceinte à pression variable [7, с. 80].

В приведеному прикладі синонімом *enceinte* могли би бути такі терміни як *chambre*, *sage*. В основі створення цього терміну лежить асоціативний концепт «*enceinte*», «вагітна» - це жінка, яка виношує дитину у животі, у деякому закритому просторі. На основі антропологічної метафори та асоціації з вагітною жінкою утворюється термін *enceinte*, який має наступні семи: камера + рідина (*fluide*), «вагітна» - (жінка + дитина). Це зрозуміло з наступного контексту, де надлишок рідини (*l'excès de fluide*) виливається в іншу камеру, наповнену рідиною із змінним тиском (*dans une autre enceinte à pression variable*). Звідси

ми можемо зробити висновок про те, що термін *enceinte* це камера не пуста, а камера, яка повинна завжди бути наповненою якоюсь рідиною чи газом, тобто з якимось наповнювачем, тоді як, наприклад *chambre* – це камера без наповнювача. Цей приклад є підтвердженням того факту, що французькі терміни дуже часто утворюються на основі подібного асоціативного метафоричного переносу із загально вживаної французької мови, тоді як в українській мові термін «камера» не містить у собі значення якогось наповнювача, тому й при перекладі на українську мову треба завжди додавати сему «наповнювач», звідси логічно витікає, що камера повинна бути з рідиною. Саме за рахунок контексту відбувається відбір французького терміну на основі асоціативної метафори «*enceinte*». Контекст має важливе значення для термінології, тому що зміст терміну розкривається тільки через його реальне функціонування у науково-технічному тексті. У даному прикладі контекст виступає фільтром, який відкидає невідповідні значення, а залишає тільки ті, які придатні до будування розуміння.

При перекладі на українську мову французькі терміни іноді несуть у своєму значенні асиметричний та антонімічний характер. Наприклад, термін машинобудування *piéd de bielle* має значення «верхня (поршнева) головка шатуна». Однак, *piéd* в цьому випадку вказує скоріше саме на низ шатуна (п'ятка), а не на його верх - «головка шатуна». Така асиметрія французьких і українських термінів зустрічається досить нечасто у науково-технічному дискурсі. При формуванні цього терміну у 2-х мовах, він залежав від того у якій точці знаходився шатун для номінанта концепту з французької та української сторони - у своїй верхній частині чи нижній.

Наступні два приклади машинобудівного тексту вказують на асоціативну метафоричність утворення терміну «зовнішня та внутрішня різьба».

Un filetage mâle est le résultat de l'exécution d'un sillon hélicoïdal à partir de la surface extérieure d'un corps cylindrique. *Le filetage femelle* est le résultat de l'exécution d'un sillon hélicoïdal à partir de la surface intérieure d'un trou cylindrique [7, с. 48].

Les éléments filetés femelles peuvent être réalisés dans les pièces elles-mêmes. Ils prennent, selon le procédé de travail qui doit en assurer l'exécution, le nom de *filetage intérieur* ou de *taraudage* [7, с. 49].

У даному контексті *filetage mâle* (різьба «чоловічої статі» - зовнішня) та *filetage femelle* (різьба «жіночої статі» - внутрішня) є прикладом вторинної номінації концепту з метафоричним переносом значення сексуального відтінку при утворенні термінів «внутрішня» та «зовнішня» різьба. Отже, можливо зробити висновок про те, що утворення терміну відбулося саме за рахунок антропоморфної метафори, а не простішим шляхом, за допомогою відповідних прикметників *filetage intérieur*, *extérieur*. Однак, у другому прикладі синонімами та повторною номінацією до *filetage femelle* виступають трохи видозмінені терміни, а саме *filetage intérieur* та *taraudage*, вживання яких пояснюються тим, що французька мова уникає повторів в тому числі в текстах науково-технічного стилю.

Окрім класу антропоморфних метафор зустрічаються також й зооморфні метонімічні метафори, які утворюються на основі частин тіла тварин чи комах (дзьоба, хвоста, лапи, шиї, язика, вуха, тощо), такі як:

Bec de corbeau – долото із загнутим кінцем

Surface de contact des becs - вимірювальна поверхня губок

Cou de cigne – закруглене коліно труби

Langue-de- vache – однорого ковадло

Patte d'araignée – змашувальна канавка

Écrou à oreilles destiné à être manoeuvré à la main – баракова (кастильована) гайка, яка слугує для того, щоби закручуватися вручну.

В останньому терміні écrou à oreilles, він не перекладається на українську мову терміном «гайка вівцева». У французькому варіанті «гайка з вухами», вуха, які стирчать над головою у вівці, проте не у всіх порід. У зайця, наприклад вуха стирчать дуже виразно, проте цю гайку насправді не називають «зайцева гайка». Тому у даному випадку можливо казати про те, що у французькому терміні, який базується на концепті «вуха», відбувається генералізація значення цього терміну на основі асоціації з усіма тваринами, які мають вуха, що стирчать над головою, в той час, як в українському варіанті перекладу терміна «барашкова гайка», він ґрунтується на основі асоціації тільки з однією твариною - «вівцею» (через російську «барашка») і вона має ознаки специфікації. Зооморфна метафора écrou à oreilles до того ж має ще й метонімічний характер (частина – ціле, вівця – вуха вівці) зовнішньої схожості з частинами тіла, тому що вуха – це частина тварини, тобто можливо казати про те, що у французькій мові термін створюється на основі метонімічної метафори та генералізації ознаки, а в українській - на основі опосередкованої метонімічної метафори та специфікації ознаки. Тобто, підчас перекладу цього терміну з французької на українську мову, відбувається не тільки метафоричний перенос поняття а й розширення та звуження значення терміну. Звідси, ми можемо зробити висновок про те, що для цього класу метафоричних термінів при перекладі з французької на українську мову можна виділити наступні характерні риси, а саме (+ метафора), (+ метонімія), (+ генералізація), (+ специфікація), (+ опосередкованість). Така риса як (+ опосередкованість) вказує на те, що деякі терміни українського науково-технічного стилю колись зайшли в українську термінологію через російську мову.

Іншим прикладом класу зооморфної метафори є glissières à queue d'hironde, яка перекладається на українську мову як «ковзанка у вигляді хвоста ластівки».

Les glissières prismatiques peuvent être classées en: glissières rectangulaires ou glissières parallépipédiques, glissières à queue d'hironde et glissières prismatiques proprement dites [7, c.55].

Багато термінів у своїх значеннях прагнуть до точності та короткості. У нашому прикладі замість glissières à queue d'hirondelle ми маємо glissières à queue d'hironde, тобто конверсію d'hirondelle до d'hironde. Концепт «ластівка» співпадає в обох мовах, а сам термін утворюється на основі метафори з метонімічним відтінком «хвіст ластівки», а не просто «ластівка». Конверсія як і аббревіатури є досить поширеними явищами у французькій термінології науково-технічного стилю.

Клас метафоричних термінів, які пов'язані з їжею, на нашу думку, є найменш розповсюдженим у французькому науково-технічному дискурсі і майже не зустрічалися у нашому дослідженні, окрім прикладу ressort à boudin - циліндрична пружина. Boudin як їжа має значення «кров'яна ковбаса», це кров певним чином оброблена, яка знаходиться у кишці і придатна до їжі. Тому вона може згинатися, вигинатися, скручуватися, звідси й виникла ця асоціація подібності саме із пружиною, яка також може виконувати схожі функції. Таким чином, ми можемо зробити висновок про асоціативну, функціональну метафору французького терміну машинобудування.

Висновки і пропозиції. Проведений аналіз утворення французьких термінів показав, що в основі багатьох термінів науково-технічного стилю лежить саме метафоричний перенос загально вживаної лексики з елементами метонімії, яка базується на концептах, котрі виникли як відображення екстра-лінгвістичних явищ навколишнього середовища. Метафора, як вторинна номінація при утворенні терміна будь-якої галузі, є типовою, розповсюдженою і навіть необхідною, тому, що вона ґрунтується на когнітивності та концептуалізації картини світу. Значна кількість термінів представляє собою антропоморфні метафори з позначанням технічних приладів, деталей на основі зовнішньої схожості з деякими частинами людського тіла (голови, рота, шиї, вуха, горла, пальців, щоки, язика), тобто мають метонімічну ознаку, як наприклад pied à coulisse, calibre machoire double, bouche d'accès, doigt de division, bras de levier, tête de vilebrequin, bras de levier, tête de bielle. Такі терміни метонімічної метафори присутні у багатьох галузях промисловості: машинобудуванні, хімії, автомобілебудуванні тощо. Окрім антропоморфних метафор зустрічаються також й зооморфні метонімічні метафори, які мають ознаки хвоста, дзьоба, вуха, язика тварин - écrou à oreilles, bec de corbeau, cou de cigne, glissières à queue d'hironde, avant-corps, cage d'écureuil moteur, patte d'araignée, langue-de-carpette, surface de contact des becs (вимірвальна поверхня губок). Метафоричні терміни, які пов'язані з їжею - ressort à boudin, є менш розповсюдженими у французькому науково-технічному дискурсі. Французькі метафоричні терміни при перекладі на українську мову мають такі характерні риси як полісемію, асоціативність, подібність, метонімічність, стислість, генералізацію, специфікацію, опосередкованість, функціональність, призначення речі - форму речі. Таким чином, на основі вищесказаного ми приходимо до висновку про те, що у французькому науково-технічному тексті існують 4 класи метафоричних термінів, а саме клас повних метафор, коли відбувається простий, симетричний переніс значення слова при вторинній номінації типу fourrure, langue, gorge, arbre. Клас антропоморфних метафор: calibre machoire double, pied à coulisse, bouche d'accès, doigt de division, bras de levier, tête de vilebrequin, robinet de tête; клас зооморфних метафор (cou de cigne, écrou à oreilles, bec de corbeau, glissières à queue d'hironde, cage d'écureuil moteur, patte d'araignée, surface de contact des becs) та метафор, пов'язаних з поняттям їжі - ressort à boudin. Якщо брати до уваги саме останній клас метафор, то він є, на нашу думку, найменш розповсюдженим у французькому науково-технічному дискурсі.

Література:

1. Гак В.Г. Сравнительная типология французского и русского языков. Москва: Просвещение, 1989. 288 с.
2. Гумбольд В. Язык и философия культуры. Москва: Прогресс, 1985. 450 с.
3. Прохорова В. Н. Семантика термина. Москва: Вестник МГУ, 1981. 324 с.
4. Хельбиг Г. Языкознание – Сопоставление – Преподавание иностранных языков. *Новое в зарубежной лингвистике. Выпуск XXV. Контрастивная лингвистика*. Москва: Прогресс, 1989. 453 с.
5. Антонюк М.О. Метафора та її роль в мовній картині світу. Київ, 2002. 56 с.
6. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ: ІНКІОС, 2002. 320 с.
7. Коржавин А. В. Пособие по техническому переводу с французского языка для неязыковых вузов. Москва: Высшая школа, 1977. 232 с.

Meleschenko A. Classification of metaphors during the terms creation of French scientific and technical style

Summary. The article considers the terms of French scientific and technical style. The term is a word or collocation what is the name of an object or phenomenon and refers to a special field of science or technology. French term formation is analyzed on the basis of secondary nomination of words and metaphorical transfer of common vocabulary with elements of metonymy, which is based on concepts that emerged as a reflection of extra linguistic environmental phenomena. In terminology, through metaphor the connection of language with spiritual and material culture of the people, with concepts on the basis of which terms of the scientific and technical text are formed in the future is shown. It is concluded that the scientific style is based on the French language in contrast to the Ukrainian, clearly the style is less separated from the common it is such specific features as logic, generalization, objectivity, abstractness, accuracy, brevity. One of the most important requirements for terms in the scientific style is their unambiguity. Deviation from unambiguity is manifested in the polysemy of terms, in the presence of homonyms and synonyms. Context plays an important role, because the meaning of the term is revealed only through its actual functioning in the scientific and technical text (for example, the term *enceinte* is a chamber with some filler). It acts as a filter that leaves only the meaning of the word suitable for building understanding, rejecting inappropriate. It acts as a filter that

rejects inappropriate values, leaving only what is suitable for building understanding. The terms are determined by the conceptual apparatus of the sciences they serve, the laws and processes of development of these sciences. An important aspect of metaphorical terms in the study is their division into classes. Four types of metaphor classes have been identified: the class of complete metaphors (*fourrure*, *chambre*, *cage*), anthropomorphic, zoomorphic, and the class of metaphors related to the concept of food. Anthropomorphic metaphors denote technical devices, details on the basis of external resemblance to parts of the human body, namely on the basis of metonymic metaphor: *cou de cathode*, *doigt de pression*, *bras de levier*, *tête de bielle*, *robinet de tête*. In addition to the class of anthropomorphic metaphors, there are also zoomorphic metonymic metaphors, which have the features of the tail, ear, tongue of animals - *écrou à oreilles*, *glissières à queue d'hironde*, *langue-de-carpette*. The fourth class of metaphorical terms related to the concept of food - *ressort à boudin*, is less common in French scientific and technical discourse. In addition, French metaphorical terms have such characteristic features as associativity, polysemy, brevity, metonymy, generalization, specification, indirectness, functionality.

Key words: scientific and technical style, term, concept, world picture, metaphor, metonymy, secondary nomination, term formation, anthropomorphic metaphors, zoomorphic metonymic metaphors, classes, complete metaphor, context.